HebrewBooks.org ©Moznaim Publishers. No commercial use allowed.

בועל נדה כטמא מת. סיפא דמתני' דלעיל היא: מצורע חמור מזב. למחנותיו כדאמרן וכן זב מטמא מת: **יצא בעל קרי.** מפרש ואזיל מאי היא: **לא יצא מכלל טמא מת הוא.** והכי משמע יצא בעל קרי מכלל זה דהנך לפי חומר טומאתן חומר שלוחן יצא בעל קרי שאע"פ שטמא מת חמור ממנו שהוא טומאת שבעה וזה טומאת ערב אפילו הכי לענין מחנות בעל קרי חמור דעל כרחיך כי כתיב וכל זב לרבויי בעל קרי אתא לכלל זב וכל טמא לרבויי טמא שרץ לכלל טמא מת אתא דכל חד וחד למאי דדמיי ליה מדמיין ליה ובעל קרי דומה לזב שהטומאה יוצאה עליו מגופו: **ויצא אל מחוץ למחנה.** בבעל קרי כתיב כי יהיה בך איש וגו': הכי גרסינן **ויצא אל מחוץ למחנה זו מחנה שכינה ולא יצא אל תוך המחנה זו מחנה לויה מכאן שבעל קרי משלח חוץ לשתי מחנות.** דקאמר קרא שאם נטמא בעזרה יצא משתיהן: **אמר ליה אלכי לא אעילתיה אפיקתיה.** עדיין לא הכנסתו למחנה לויה וכבר הוצאתו ממנה דמדקאמרת לא יצא לתוכה מכלל דעומד חוצה לה וקאמר לא יכנס והא אלכי לא אישתעי בזה שיצא ממחנה שכינה ועומד במחנה לויה לשלחו ממנה וקא מזהר ליה שלא יכנס כאילו כבר יצא אלכי לא אעילתיה כלומר עדיין לא דיבר על כניסתו מה תהא עליה אפיקתיה ודיבר עליו כאילו יצא. ל"א גרסי' אלכי לא אפיקתיה אעילתי' עדיין לא הוצרכתו לצאת ממחנה לויה וכבר הזהרתו שלא יכנס והיינו אעילתיה כבר אתה מדבר בכניסתו: **אנא אימא הכי ויצא אל מחוץ למחנה זו מחנה לויה.** וכשבא לצאת ממנה אל יכנס במחנה שכינה ואי לא הוו כתיבי שתי מחנות הוה מוקמינא ליה בעומד במחנה שכינה ומצריכו לצאת ממנה אבל עומד במחנה לויה אין משתלח והשתא דכתבינן שתי מחנות על כרחיך הכי תוקמא: **אם כן יימא.** וישלחו מן המחנה ולא יצא אל תוך ולישתוק: **מנקבן בסכין.** שיצא הרעי שאם יניחנו בתוכן יסריחו קודם שתחשך. ולשון מיחוי שמוציא פרש רכה דנמחת בתוכה דשנפי"ר בלע"ז כמו וממחה ושופך (מעשר שני פ"ה מ"ח) וכמו המחהו וגמעו (לעיל דף לה.). לישנא אחרינא מיחוי לשון נקיבה ומיכול כמו תמחה את זכר עמלק (דברים כה): **שירקא דמעיא.**

[יג] א ב מיי' פ"ג מהל' גירושין מקדש הלכה ח וע"ש בכסף משנה דלהרמב"ם וגם לסמג לא היה הגירסא ל"ל אלכי לא עיילתיה וכו' אלא אימא וכו' ע"ש]:

ליחה האדוקה במעיים שיוצא מהן בדוחק בסכין[14] ובלע"ז לימו"ן. מיחוי לשון דבר בזוי כדמפרש טעמא וחרבות מחיים: **רשיעא.** אלמא דבר רע ושנוי הוא: **ורעו כבשים לדברים.** כבשים ישראל: **למדובר כם.** כמה שהובטחו על ידי נביא: **מאי למדובר כם.** מה היא אותה הבטחה ומפרש לה סיפא דקרא היינו הבטחה וחרבות מחיים גרים יאכלו לדיקים עד הנה כגרים ותושבים: **אי לחיב חרבות מחיים.** ה"א סיפא דקרא פירוש לרישא כדקאמרת אבל השתא דכתיב וחרבות לאו פירושא דרישא הוא אלא מילתא אחריתי היא: **אנא.** כמדובר כם דרישא היינו כרב חננאל כמדובר באליהו ואליישע שהחיו את המתים כך יחיו כל הצדיקים את המתים. ירעו ורעו לגזירה שוה: **ויעני ושפט בצדק.** ושפט הוא אביו של אליישע דכתיב אליישע בן שפט: **ושמח משענתי.** באליישע כתיב ע"ו שהחיה בן השונמית: **ובלע המות.** יבולע מלאך המות שלא ישלוט: **בישראל.** כתיב ובלע המות וגו': **ובושה החמה.** שלא תאיר: **יהיה שבעתים לאור שבעת הימים.** שבעתי' הן ארבעים ותשע וכתיב כאור שבעת הימים ארבעים ותשע כאור שבעת ימים של עכשיו נמצא עודף על אור של עכשיו ג' מאות וארבעים ושלשה: **בעולם הבא.** וחפרה הלבנה ובושה החמה שלא יהא בעולם אלא זיו זוהר ומראה שכינה: **לימות המשיח.** יהיה אור הלבנה כאור החמה: **ולשמואל דאמר.** ימות המשיח אין משתנין משל עכשיו מה הוא מקיים והיה אור הלבנה כאור החמה: **לחיב אני אמית ואחיה מחצתי ואני ארפא.** כיון שאמר שהממתים הוא ממיה פשיטא דהמחוליס יכול לרפאות אלא הא אתא לאשמועינן דלא תימא אמית ואחיה לאו דממתים חייס קאמר אלא אני אמית את הממתים ואני ממיה וחן את החייס ובורא את הנולדים להכי כתיב בתריה מחצתי ואני ארפא כשם שמה שמחצתי אני ארפא דאין רפואה אלא במוכה כך אותו עצמו שאני ממית אני ממיה: **מיפה באחד וחייס באחד.** אני ממית את הממתים ואני ממיה חן את החייס: הכי גרסינן **דבר אחר בחלה מה שאני ממית אני ממיה והדר מה שאני מחצתי אני ארפא.** שכדרך שהן ממתים חגרים קומים אלמים כך הן חיין במומן ואחר כך מתרפאים כדכתיב אז ידלג כאיל פסח (ישעיה לה): כשירין

[14] בועל נדה כטמא מת למאי אילימא לטומאתם האי טומאת שבעה כתיב ביה והאי טומאת שבעה כתיב ביה אלא לאו למחנותם ומדסיפא למחנותם הוי רישא נמי למחנותם מידי איריא הא כדאיתא והא כדאיתא מיתיבי מצורע חמור מזב וזב חמור מטמא מת יצא בעל קרי שטמא מת חמור ממנו מאי יצא לאו יצא מכלל זב ובא לכלל טמא מת דהא טמא מת חמור ממנו ומותר במחנה לויה לא יצא ממחנה טמא מת ונכנס למחנה זב ואע"ג דטמא מת חמור ממנו [3](דמותר) במחנה לויה למאי דדמי לי' מדמינן ליה תני תנא קמיה דרב יצחק בר אבדימי [1]ויצא אל מחוץ למחנה [א] זו מחנה שכינה לא יבא אל תוך המחנה [ב] זו מחנה לויה מכאן לבעל קרי שיצא חוץ לשתי מחנות אמר לי' אכתי לא עיילתיה אפיקתיה לישנא אחרינא אכתי לא אפיקתיה עיילתיה אלא אימא מחוץ למחנה זו מחנה לויה לא יבא אל תוך המחנה זו מחנה שכינה מתקיף לה רבינא אימא אידי ואידי למחנה שכינה ולעבור עליו בעשה ולא תעשה אם כן לימא קרא ויצא אל מחוץ למחנה ולא יבא אל תוך המחנה למה לי שמע מינה ליתן לו מחנה אחרת: ומיחוי קרביו וכו': מאי מיחוי קרביו רב הונא אמר שמנקבן בסכין (רב) חייא בר רב אמר שירקא דמעייא דנפקא אגב דוחקא דסכינא אמר ר' [2](אליעזר) מאי טעמא דחייא בר רב דכתיב [2]וחרבות מחים גרים יאכלו מאי משמע כדמתרגם רב יוסף ונכסיהן דרשיעיא צדיקיא יחסנון [2]ורעו כבשים כדברם אמר מנשיא בר ירמיה אמר רב כמדובר בם מאי כמדובר בם אמר אביי וחרבות מחים גרים יאכלו אמר ליה רבא בשלמא אי כתיב חרבות כדקאמרת השתא דכתיב וחרבות מילתא אחריתי קאמר אלא אמר רבא כדרב חננאל אמר רב דאמר רב חננאל אמר רב עתידין צדיקים שיחיו את המתים כתיב הכא ורעו כבשים כדברם וכתיב התם [3]ירעו בשן וגלעד כימי עולם בשן זה אלישע הבא מן הבשן שנאמר [4]ויעני ושפט בבשן וכתיב [5]פה אלישע בן שפט אשר יצק מים על ידי אליהו שנאמר [6]ויאמר אליהו התשבי מתושבי גלעד אל אחאב חי יי אלהי ישראל אשר עמדתי לפניו אם יהיה השנים האלה טל ומטר כי אם לפי דברי: מלכים א יז א

7. כה אמר יי צבאות עד ישבו זקנים וזקנות ברחבות ירושלם וראיש משענתו בידו מרב ימים: זכריה ח ד

8. ויאמר לגיחזי חגר מתניך וקח משענתי בידך ולך כי תמצא איש לא תברכנו וכי יברכך איש לא תענו ושמת משענתי על פני הנער: מלכים ב ד כט

9. בלע המות לנצח ומחה אדני אלהים דמעה מעל כל פנים וחרפת עמו יסיר מעל כל הארץ כי יי דבר: ישעיהו כה ח

10. לא יהיה משם עוד עול ימים וזקן אשר לא ימלא את ימיו כי הנער בן מאה שנה ימות והחוטא בן מאה שנה יקלל: ישעיהו סה כ

11. ועמדו זרים ורעו צאנכם ובני נכר אכריכם וכורמיכם רב חסדא רמי כתיב [12]וחפרה הלבנה ובושה החמה וכתיב [13]והיה אור הלבנה כאור החמה ואור החמה יהיה שבעתים כאור שבעת הימים לא קשיא כאן לעולם הבא כאן לימות המשיח [ג]ולשמואל דאמר אין בין העולם הזה לימות המשיח אלא שיעבוד מלכיות בלבד מאי איכא למימר אידי ואידי לעולם הבא ולא קשיא [ד]כאן במחנה שכינה כאן במחנה צדיקים [ו]רבא רמי כתיב [14]אני אמית ואחיה וכתיב מחצתי ואני ארפא השתא אחויי מחיי מרפא לא כל שכן אלא אמר הקב"ה מה שאני ממית אני מחיה כמו שמחצתי ואני ארפא [ז]ת"ר אני אמית ואחיה יכול מיתה באחד וחיים באחד כדרך שהעולם נוהג ת"ל מחצתי ואני ארפא מה מכה ורפואה באחד אף מיתה וחיים באחד מכאן תשובה לאומרים אין תחיית המתים מן התורה דבר אחר בתחלה מה שאני ממית אני מחיה והדר מה שמחצתי ואני ארפא:

והקטר

תורה אור השלם

1. כי יהיה בך איש אשר לא יהיה טהור מקרה לילה ויצא אל מחוץ למחנה לא יבא אל תוך המחנה: דברים כג יא

2. ורעו כבשים כדברם וחרבות מחים גרים יאכלו: ישעיהו ה יז

3. רעה עמך בשבטך צאן נחלתך שכני לבדד יער בתוך כרמל ירעו בשן וגלעד כימי עולם:
מיכה ז יד

4. יואל הראש ושפם המשנה ויעני ושפט בבשן:
דברי הימים א ה יב

5. ויאמר יהושפט האין פה נביא ליי ונדרשה את יי מאותו ויען אחד מעבדי מלך ישראל ויאמר פה אליישע בן שפט אשר יצק מים על ידי אליהו:
מלכים ב ג יא

6. ויאמר אליהו התשבי מתושבי גלעד אל אחאב חי יי אלהי ישראל אשר עמדתי לפניו אם יהיה השנים האלה טל ומטר כי אם לפי דברי:
מלכים א יז א

7. כה אמר יי צבאות עד ישבו זקנים וזקנות ברחבות ירושלם וראיש משענתו בידו מרב ימים: זכריה ח ד

8. ויאמר לגיחזי חגר מתניך וקח משענתי בידך ולך כי תמצא איש לא תברכנו וכי יברכך איש לא תענו ושמת משענתי על פני הנער:
מלכים ב ד כט

9. בלע המות לנצח ומחה אדני אלהים דמעה מעל כל פנים וחרפת עמו יסיר מעל כל הארץ כי יי דבר:
ישעיהו כה ח

10. לא יהיה משם עוד עול ימים וזקן אשר לא ימלא את ימיו כי הנער בן מאה שנה ימות והחוטא בן מאה שנה יקלל: ישעיהו סה כ

11. ועמדו זרים ורעו צאנכם ובני נכר אכריכם וכרמיכם: ישעיהו סא ה

12. וחפרה הלבנה ובושה החמה כי מלך יי צבאות בהר ציון ובירושלם ונגד זקניו כבוד: ישעיהו כד כג

13. והיה אור הלבנה כאור החמה ואור החמה יהיה שבעתים כאור שבעת הימים ביום חבש יי את שבר עמו ומחץ מכתו ירפא:
ישעיהו ל כו

14. ראו עתה כי אני אני הוא ואין אלהים עמדי אני אמית ואחיה מחצתי ואני ארפא ואין מידי מציל: דברים לב לט

גליון הש"ס

גמ' כאן במחנה שכינה. עי' יקוט תהלים טו בפסוק מי לדיק ה':

לעזי רש"י

דשנפי"ר [דישטינפרי"ר]. להשרות.
לימו"ן. רפש, בוץ.

מוסף רש"י

לטומאתם. בועל נדה טומאת שבעה ואם הטומאה כטומא מת (יומא ו.). כמדובר בם. ממנות המדברות להם (ישעיה ה יז). וכתיב כי הנער בן מאה שנה ימות. כלומר כשימות אדם לעתיד ומת בן מאה שנה יאמרו נער הוא מת, כי הנער בן מאה שנה ימות, אלמא מתין (סנהדרין צא:). וחפרה הלבנה ובושה החמה. משמע שיהא אורם כהה (שם). כאן לעולם הבא כאן לימות המשיח. לימות המשיח כשילכה השעבוד והיתה אור הלבנה כאור החמה, ולעתיד לבא וחפרה הלבנה ובושה החמה מרוב גנהם של לדיקים (שם). כאן במחנה שכינה. וחפרה מזיו השכינה (שם). כתיב אני אמית ואחיה. דמשמע כשם שאני ממית את אדם כך אני מחייהו, כשמת בעל מוס עומד המי בעל מוס, וכתיב מחצתי ואני ארפא. שכשהוא ממיה מרפא את המתן ועומד שלם (שם. ע"פ הגירסא בגמ' שם של"ג השתא אחויי וכו'). יכול מיתה באחד וחיים באחד. וכי קאמר אני ממית אדם זה וממיה אדם אחר (שם). כדרך שהעולם נוהג. שזה מת וזה נולד (שם). מה מכה ורפואה באחד. ואין רפואה אלא במקום מתן (שם).

רבינו חננאל

ת"ש מסיפא ובועל נדה כטמא מת למאי, אילימא לטומאה הא בהדיא כתיב בתרוייהו טומאת שבעה. אלא לאו למחנותם כשם שטמא מת חוץ למחנה אחת כך בועל נדה חוץ למחנה אחת, ומדסיפא למחנותם רישא נמי למחנותם קשיא לר' יוחנן. ומשני מידי איריא רישא לטומאה סיפא למחנותם. ת"ש מצורע חמור מזב וזב חמור מטמא מת יצא בעל קרי שטמא מת חמור ממנו מאי לאו יצא מכלל זב ונכנס לטמא מת ואע"פ שטמא מת חמור ממנו, מדקתני הכי משמעינן מיהת דבעל קרי כטמא מת חוץ למחנה אחת. ומשני לא יצא ממחנה טמא מת ונכנס למחנה זב להשתלח חוץ לשתי מחנות ואע"ג שטמא מת חמור ממנו הואיל ובעל קרי טומאתו מגופו יוצא, לזב מוקמינן ליה. **תאני תנא קמיה דרב יצחק** ויצא אל מחוץ למחנה זו מחנה שכינה לא יבוא אל תוך המחנה זה מחנה לויה. **אמר ליה אכתי לא אפיקתיה אעילתיה.** פי' מכדי הני קראי בבעל קרי כתיבי ובעל קרי נחרבה מזב דטומאה יוצא מגופו וחוץ לשתי מחנות משתלח כמו הזב ועדיין לא אפיקתיה אלא ממחנה שכינה רוצה לומר עדיין לא אפיקתיה אלא לחוץ מחנה לויה. **אלא** כך אמור ויצא אל מחוץ למחנה זו מחנה שכינה לא יבוא אל תוך המחנה זו מחנה לויה. כלומר לא יבוא ממחנה ישראל לתוך מחנה לויה. **ומתקיף לה רבינא** דלמא בעל קרי אינו משתלח אלא חוץ למחנה שכינה והני קראי לחיובה חד קרא בעשה והוא ויצא, וחד קרא והוא לא יבוא בלאו, ללמד כי בעל קרי הנכנס למחנה שכינה עובר בעשה ולא תעשה. ודחינן **אם כן** נכתוב רחמנא ויצא אל מחוץ למחנה ולא יבא, אמאי כתיב תו אל תוך המחנה, ללמד שהתורה הזהירה על המחנה אחרת. מיחוי קרביו מנקבן בסכין להוציא הרעי. פי' שירקא דמעיא, השומן הדומה למוח ודבוק בבני מעים. דבר אחר הפרש הדבוק במעים ואינו מתפרק אלא בגרידה בסכין כמו הרשעים שמחזיקין בנכסי הטובים. כתיב וחרבות מחים גרים יאכלו, פי' וחרבות נכסי מחים, הרשעיים, גרים יאכלו, הצדיקים [נ"א: מחים, הרשעים גרים הצדיקים]. כלומר נכסי הרשעים הצדיקים יאכלו אותם. פי' כמו מוח וקרוב להיות כריעי והשומן הדומה למוח נקרא בלשון מחים וחרבות מחים עולות מחים. **אמר רב חננאל** עתידין הצדיקים להחיות את המתים כתיב הכא ורעו כבשים כדברם וכתיב התם ירעו בשן וגלעד כימי עולם.